

Hovius, Geke

Van: Marcel Lever [M.H.C.Lever@cpb.nl]
Verzonden: dinsdag 1 november 2005 14:46
Aan: Stolwijk, Jose; Hovius, Geke; p_muller@planet.nl; michiel.holtackers@lsop.nl; g.vdkamp@acp.nl; hvanduijn@politiebond.nl; Paul.Muller@amsterdam.politie.nl
CC: Bouwman, Cor; Maya Verhoeve; Nicole Bosch; Rocus van Opstal; Marco Ligthart
Onderwerp: inkomenseffecten nieuwe zorgverzekering

2005_39 ML
ZKe.a. Inkomenseff.
L.S.

Hierbij ontvangt u de gevraagde notitie betreffende de inkomenseffecten van de nieuwe zorgverzekering bij de politie. Ik hoop dat uw vragen hiermee afdoende zijn beantwoord.

We zetten de notitie vooralsnog niet op onze website. De notitie wordt door het CPB pas gepubliceerd als er in het openbaar (media, Kamerdebat, e.d.) naar verwezen wordt.

Desgewenst kunt u ook de spreadsheets met achterliggende berekeningen ontvangen.

Met vriendelijke groet,
Marcel Lever

--

dr. M.H.C. Lever
Hoofd afdeling Inkomens en Prijzen
Centraal Planbureau
Bezoekadres: Van Stolkweg 14, 2585 JR Den Haag
Postadres: Postbus 80510, 2508 GM Den Haag
Telefoon: (070) 338 3469
Telefax: (070) 338 33 50
Internet: <http://www.cpb.nl/nl/general/org/afdelingen/iep/>
Internet: <http://www.cpb.nl/nl/general/org/sector2/>

=====
Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
Het bericht is alleen bestemd voor de geadresseerde.
Indien dit bericht niet voor u is bestemd, verzoeken wij u dit onmiddellijk aan ons te melden en de inhoud van het bericht te vernietigen.

This message shall not constitute any obligations.
This message is intended solely for the addressee.
If you have received this message in error, please inform us immediately and delete its contents.
=====

Nummer : 2005/39
Datum : 1 november 2005
Aan : Ministerie van BZK, ACP, NPB en VMHP

Inkomenseffecten nieuwe zorgverzekering bij politie

1 Inleiding

Het ministerie van BZK en de politiebonden ACP, NPB en VMHP hebben het CPB gevraagd de berekeningen van de inkomenseffecten van de nieuwe zorgverzekering voor de politie te toetsen. De Geneeskundige Verzorging Politie (GVP) vervalt per 1 januari 2006. De bestaande zorgverzekeringen worden dan vervangen door de Zorgverzekeringswet (ZVW).

Het CPB heeft van het ministerie van BZK en de bonden berekeningen ontvangen voor 65-minners en van BZK ook voor 65-plussers. Deze berekeningen zijn door het CPB op meerdere punten aangepast. De aanpassingen hebben onder meer betrekking op de wijze waarop de twee zorgverzekeringen GVP en ZVW onderling vergelijkbaar worden gemaakt ten aanzien van dekking en eigen bijdragen/no-claim.

De inkomenseffecten zijn berekend voor werkzame 65-minners en voor gepensioneerde 65-plussers. De inkomenseffecten voor de 65-minners zijn bepaald voor aspiranten en voor alleenstaanden en alleenverdieners die het maximum van hun schaal (4 tot en met 18) hebben bereikt. De inkomenseffecten voor de 65-plussers zijn bepaald voor alleenstaanden en gehuwde (of samenwonende) 65-plussers met 5 000, 15 000 en 22 000 euro aanvullend pensioen.

De notitie heeft uitsluitend betrekking op de inkomenseffecten van de nieuwe zorgverzekering en de bijbehorende compensatiemaatregelen. De vermelde inkomenseffecten geven dus geen volledig beeld van de koopkrachtontwikkeling tussen 2005 en 2006.

2 Uitgangspunten voor de analyse

In aansluiting op de berekeningen van BZK en de bonden worden de inkomenseffecten van de nieuwe zorgverzekering bepaald door een vergelijking van het beschikbaar inkomen (netto-inkomen plus kinderbijslag minus nominale ziektekosten) bij de huidige zorgverzekering voor de politie (GVP) en de nieuwe zorgverzekering (ZVW). De invoering van de nieuwe

zorgverzekering gaat gepaard met de invoering van de zorgtoeslag en met enkele compenserende fiscale maatregelen. Deze worden meegenomen in de berekening van het beschikbaar inkomen na invoering van de nieuwe zorgverzekering.

Aangezien er in 2006 meer beleidswijzigingen optreden moet bepaald worden welke wijzigingen samenhangen met de nieuwe zorgverzekering en welke niet. Hiervoor wordt aangesloten bij het Belastingplan 2006. Dit betekent dat een deel van de aanpassingen in de tarieven voor de eerste en tweede schijf en de verhoging van de algemene heffingskorting wel tot de compensatie voor het zorgstelsel worden gerekend, maar de afschaffing van het gebruikersdeel van de onroerende-zaakbelasting en de aanpassing van de kinderkorting bijvoorbeeld niet. De overige parameters, zoals contractonen, prijzen, pensioenpremies, schijflengten, arbeidskorting en kinderkorting wordt constant gehouden. Hiervoor wordt aangesloten bij de cijfers zoals vermeld in de MEV 2006.

Een belangrijk uitgangspunt bij de analyse is dat de ziektekosten onder de oude en de nieuwe regeling zoveel mogelijk vergelijkbaar moeten zijn. Het GVP-pakket is breder dan het ZVW-pakket, afgezien van de overheveling van een deel van de GGZ uit de AWBZ naar de ZVW. Ter correctie worden de kosten van een aanvullende verzekering naast de ZVW in de berekening meegenomen. Daarnaast is er een overgang van eigen bijdragen naar no-claim. Ter correctie worden de gemiddelde eigen bijdragen onder GVP en de no-claimpremie minus de gemiddelde no-claimteruggave onder ZVW in de berekening meegenomen.

De inkomenseffecten in deze notitie zijn berekend op jaarbasis en niet op maandbasis, zoals bij BZK en de bonden. Hiervoor zijn drie redenen. Ten eerste is het inkomen op jaarbasis bepalend voor de verschuldigde belasting en premies en voor de bepaling van de zorgtoeslag. Ten tweede zullen de loonstrookjes niet iedere maand hetzelfde zijn, bijvoorbeeld wegens de uitbetaling van het vakantiegeld in mei, de eindejaarsuitkering in december en variatie in de operationele toeslag. Ten derde wekt een presentatie op maandbasis mogelijk de indruk dat de gepresenteerde uitkomsten een beeld geven van de te verwachten veranderingen in de salarisstroom per januari 2006. Gezien het partiële karakter van de analyse in deze notitie kan dit beeld nooit volledig zijn. De resulterende inkomenseffecten op jaarbasis zijn door twaalf gedeeld, teneinde deze te kunnen vergelijken met die van BZK en de bonden.

Het verzamelinkomen op huishoudniveau, dat bepalend is voor de hoogte van de zorgtoeslag, is in de berekening gelijk gesteld aan het belastbare inkomen in box 1. Er wordt dus verondersteld dat er geen belastbaar inkomen (boven de vrijstelling) is in box 2 en 3 en dat het inkomen van de eventuele partner nul is. De berekende inkomenseffecten voor alleenstaanden zijn hierdoor niet zonder meer ook van toepassing op tweeverdieners. Met name bij aspiranten kan de hoogte van de zorgtoeslag lager uitvallen door inkomen van een partner. Bij het maximum in de hogere schalen bestaat nu al geen recht op zorgtoeslag.

3 Beschrijving van de gehanteerde parameters

Ziektekosten onder GVP

Onder GVP geldt een werknemerspremie van 3,15% en een werkgeverspremie van 4,68% over het bruto-inkomen. De maximale heffingsgrondslag bedraagt 44 116 euro per jaar. De nominale premie voor 65-minners bedraagt 264 euro per jaar; voor één kind is deze 132 euro per jaar, voor twee of meer kinderen is deze eveneens 264 euro per jaar. De nominale premie voor 65-plussers bedraagt 540 euro per jaar. De gemiddelde eigen bijdragen voor 65-minners zijn volgens realisatiegegevens van de Dienst Geneeskundige Verzorging Politie (DGVP) 89 euro per jaar; die voor 65-plussers 159 euro.

Ziektekosten onder ZVW

De inkomensafhankelijke bijdrage ZVW bedraagt 6,5% tot het maximum bijdrage-inkomen van 30 015 euro. De inkomensafhankelijke bijdrage ZVW wordt bij de politie voldaan door de werkgever; deze bijdrage valt onder de loonheffing. Voor 65-plussers geldt over de AOW ook een tarief van 6,5%; over het aanvullende pensioen geldt een verlaagd tarief van 4,4%.

De nominale premie ZVW wordt in de MEV 2006 geraamd op 1106 euro. Dit is inclusief de wettelijk verplichte no-claimpremie van 255 euro. De gemiddelde no-claimteruggave bedraagt naar schatting 121 euro voor werknemers en 36 euro voor 65-plussers. De nominale premie ZVW minus de gemiddelde no-claimteruggave bedraagt naar verwachting dus 985 euro voor werknemers en 1070 voor 65-plussers.¹ De lopende procedure voor aanbesteding van een collectief contract leidt waarschijnlijk nog tot een lagere premie.

De premie voor een aanvullende verzekering, die relevant is aangezien het GVP-pakket breder is dan het ZVW-pakket, bedraagt volgens opgave van DGVP 420 euro per jaar. De premie voor de aanvullende verzekering kan wellicht omlaag als de werkgever, buiten de aanvullende verzekering om, de kosten van fysiotherapie en psychologische hulpverlening zou betalen. Een eventuele lagere premie geldt naar verwachting alleen voor politie in actieve dienst en niet voor medeverzekerde partners en gepensioneerden, aangezien de werkgever de kosten voor hen niet apart zal vergoeden.

Compensatie voor invoering nieuwe zorgverzekering

De compensatie voor de invoering van de nieuwe zorgverzekering bestaat uit de volgende maatregelen.

¹ Gerekend over alle volwassenen bedraagt de gemiddelde no-claimteruggave naar verwachting 91 euro; de nominale premie minus de no-claimteruggave komt dan uit op 1015 euro. Met het oog op de aansluiting bij de eigen bijdragen onder GVP, die apart bepaald zijn voor 65-minners en 65-plussers, wordt in deze notitie bij de teruggaven daarom ook dit onderscheid gemaakt.

Zorgtoeslag en aftrek buitengewone uitgaven

Huishoudens met lage inkomens en hoge zorgkosten kunnen een beroep doen op zorgtoeslag en aftrek buitengewone uitgaven. Bij de berekening van de inkomenseffecten is verondersteld dat deze mogelijkheden optimaal worden benut. Dit kader licht de mogelijkheden nader toe.

De zorgtoeslag wordt in 2006 ingevoerd, tegelijk met de nieuwe Zorgverzekeringswet (ZVW). De zorgtoeslag biedt compensatie voor de nominale premie, die bij de ZVW veel hoger is dan bij het ziekenfonds (ZFW). De zorgtoeslag is gelijk aan het verschil tussen de standaardpremie en de normpremie. De standaardpremie is de gemiddelde nominale premie minus de gemiddelde no-claimteruggave. De normpremie is voor partners 5% van het verzamelinkomen, dat wil zeggen de som van de belastbare inkomens van box 1, 2 en 3, op huishoudniveau. Voor alleenstaanden is de normpremie 3,5% van het drempelinkomen plus 5% van het verzamelinkomen voor zover dit hoger is dan het drempelinkomen. Het drempelinkomen is het wettelijk minimumloon (WML) inclusief vakantiegeld en inclusief de vergoeding van de werkgever voor de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet. De standaardpremie 2006 is, conform de raming in de MEV 2006, vastgesteld op 1015 euro. Het relevante belastbare WML bedraagt 17 490 euro in 2006. De zorgtoeslag wordt maandelijks uitgekeerd door de Belastingdienst/Toeslagen.

De aftrek buitengewone uitgaven heeft betrekking op de zorgkosten die niet door de zorgtoeslag worden gecompenseerd. Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van aftrek wegens buitengewone uitgaven is de laatste jaren sterk toegenomen. Dit komt door de sterke stijging van de zorgkosten in combinatie met de minder florissante inkomensontwikkeling en de toegenomen bekendheid van de regeling. Bovendien is de regeling in 2004 verruimd. Het belastingvoordeel, voor zover dit niet kan worden verzilverd omdat de verschuldigde belasting te laag is, kan sindsdien uitgekeerd worden als een tegemoetkoming buitengewone uitgaven (TBU). Teneinde in aanmerking te komen voor aftrek buitengewone uitgaven moet belastingaangifte worden gedaan. Het voordeel van aftrek buitengewone uitgaven kan via voorlopige teruggave al gedurende het jaar worden genoten. De TBU wordt pas na afloop van het jaar uitgekeerd, maar wordt toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking heeft.

De zorgkosten die bij de politie in 2005 opgevoerd kunnen worden als buitengewone uitgaven zijn de procentuele werkgevers- en werknemerspremie GVP, de nominale premie GVP voor volwassenen en eventuele kinderen en de eigen bijdragen. In 2006 betreft dit de inkomensafhankelijke bijdrage ZVW en de premie (en eventueel eigen risico) voor de aanvullende verzekering. In beide jaren kan bovendien een apothekersforfait van 23 euro per persoon worden opgevoerd. Ten slotte geldt voor 65-plussers nog een ouderenforfait van 794 euro in 2006. Eventuele andere zorguitgaven, bijvoorbeeld voor zorg die buiten het verzekerde pakket valt, zijn eveneens relevant voor de aftrek buitengewone uitgaven. Hiermee wordt in deze notitie echter geen rekening gehouden, aangezien de berekeningen betrekking hebben op standaardhuishoudens, die bij veronderstelling geen bijzondere bijtel- of aftrekposten hebben. Voor de aftrek buitengewone uitgaven geldt een drempel van 11,2% van het verzamelinkomen (vanaf 2006 gecorrigeerd voor de standaardpremie minus de zorgtoeslag) met een minimum van 780 euro in 2006. Het maximum voor de drempel vervalt in 2006.

De zorgtoeslag en de aftrek buitengewone uitgaven, die beide compensatie bieden bij hoge zorguitgaven, verschillen op twee punten van elkaar. Ten eerste is de zorgtoeslag gebaseerd op gemiddelde uitgaven, zoals geraamd door het CPB; de aftrek buitengewone uitgaven is gebaseerd op feitelijke zorguitgaven van het huishouden (afgezien van uitgaven die onder de no-claim vallen). Ten tweede, de zorgtoeslag biedt volledige compensatie voor zover de nominale premie hoger is dan wat het huishouden geacht wordt zelf op te kunnen opbrengen. De aftrek buitengewone uitgaven compenseert niet volledig, maar tegen het marginale tarief van de loon- en inkomstenheffing.

- De zorgtoeslag biedt compensatie voor de stijging van de nominale ziektekosten voor huishoudens met lage inkomens. De reeds bestaande aftrek wegens buitengewone uitgaven en de toeslag buitengewone uitgaven bieden ook compensatie voor hoge ziektekosten. De zorgtoeslag en de aftrek buitengewone uitgaven worden in een kader nader toegelicht.
- De tarieven van de eerste en tweede schijf worden beide met 0,85%-punt verlaagd. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de tarieven eerste en tweede schijf tussen 2005 en 2006 ook om andere redenen wijzigen. Hierdoor is de daling van de tarieven tussen 2005 en 2006 per saldo minder groot.
- Ter compensatie voor de invoering van de nieuwe zorgverzekering wordt de algemene heffingskorting voor 65-minners met 78 euro verhoogd; voor 65-plussers is dit met 37 euro. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de algemene heffingskorting tussen 2005 en 2006 met meer dan 78 euro toeneemt, vanwege de gebruikelijke indexatie met de tabelcorrectiefactor.
- De aanvullende combinatiekorting wordt verhoogd met 156 euro; de gewone combinatiekorting wordt verlaagd met 85 euro.
- De aanvullende ouderenkorting van 287 euro wordt vervangen door een alleenstaande ouderenkorting van 562 euro; dit correspondeert met een verhoging van 275 euro. De bestaande inkomensgrens voor deze korting, die 31 256 euro zou bedragen in 2006, vervalt.
- De algemene ouderenkorting wordt met 85 euro verlaagd; de inkomensgrens voor deze korting wordt verhoogd met 200 euro.
- Ten slotte moet rekening worden gehouden met de doorwerking van de netto-nettokoppeling in de bruto-AOW en de verhoging van de bruto tegemoetkoming AOW van 15 euro.

Overige parameters voor de berekening

- In navolging van BZK en de bonden heeft het CPB gerekend met een operationele toeslag voor 40 uur per maand. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat dit hoger is dan het gemiddelde.
- De IPAP-premie is op nul gesteld, aangezien deze aanvullende verzekering niet verplicht is en steeds minder wordt gebruikt.

De omvang van de operationele toeslag en het wel of niet meenemen van de IPAP-premie heeft een beperkt effect op de berekende inkomenseffecten voor de overgang naar de nieuwe zorgverzekering.

4 Inkomenseffecten

De inkomenseffecten van de overgang van GVP naar ZVW lopen sterk uiteen, afhankelijk van de leeftijd, de huishoudsituatie en het inkomen. De inkomenseffecten zijn positief voor alleenstaande 65-minners en sterk negatief voor gehuwde 65-plussers. De inkomenseffecten voor de alleenverdienende 65-minners en de alleenstaande 65-plussers zitten hier tussenin.

Inkomenseffecten werkende 65-minners

De overgang naar de nieuwe zorgverzekering is gunstig voor werkende alleenstaande 65-minners. De inkomensverbetering varieert van 7 euro per maand voor aspiranten tot ongeveer 60 euro per maand voor het maximum van schaal 8 en hoger (zie tabel 4.1). Dit komt overeen met een inkomensverbetering van 0,3% voor aspiranten tot 2,9% voor het maximum van schaal 8. In de berekening is verondersteld dat de aspiranten na invoering van de nieuwe zorgverzekering gebruik maken van aftrek buitengewone uitgaven.

De overgang naar de nieuwe zorgverzekering is ongunstig voor alleenverdieners zonder medeverzekerde kinderen. De daling van het beschikbaar inkomen varieert van 30 euro per maand bij het maximum van schaal 4 tot 20 euro per maand bij het maximum van schaal 11 of hoger. Dit komt overeen met een inkomensdaling van 1,7% bij het maximum van schaal 4 tot 0,4% bij het maximum van schaal 18.

Tabel 4.1 Inkomenseffecten nieuwe zorgverzekering politie, 65-minners

Schaal	Bruto jaarloon In euro per jaar	Inkomenseffecten	
		Alleenstaanden In euro per maand	Alleenverdieners zonder kinderen
		Aspirant	16732
Schaal 4	33308	15	- 30
Schaal 5	34762	20	- 29
Schaal 6	37040	30	- 27
Schaal 7	39876	42	- 25
Schaal 8	45107	60	- 21
Schaal 9	49118	60	- 21
Schaal 10	53350	60	- 21
Schaal 11	60051	61	- 20
Schaal 12	66560	61	- 20
Schaal 13	72438	61	- 20
Schaal 14	78080	61	- 20
Schaal 15	85266	61	- 20
Schaal 16	93171	61	- 20
Schaal 17	101870	61	- 20
Schaal 18	111421	61	- 20

De inkomenseffecten van alleenverdieners met medeverzekerde kinderen (niet vermeld in de tabel) zijn iets gunstiger, omdat zij baat hebben bij het vervallen van de kinderpremie GVP van 22 euro per maand bij twee of meer kinderen en van de eigen bijdragen voor kinderen. Bij aanwezigheid van kinderen onder 12 jaar staat hier een verlaging van de combinatiekorting met 85 euro per jaar tegenover.² In het onderhandelaarsakkoord is afgesproken dat de eventuele

² De aanvullende combinatiekorting wordt verhoogd met 156 euro per jaar. De aanvullende combinatiekorting geldt echter niet voor alleenverdieners, maar voor tweeverdieners en alleenstaande ouders die (beide) werken.

compensatie voor alleenverdieners met kinderen gelijk is aan die voor alleenverdieners zonder kinderen minus (maximaal tweemaal) de nominale kinderpremie. Dit impliceert dat de compensatie voor alleenverdieners met twee of meer kinderen vanaf het maximum van schaal 8 nihil is.

Inkomenseffecten 65-plussers

De overgang van GVP naar ZVW is bij 65-plussers in de meeste situaties ongunstig. Dit komt vooral doordat de werkgeverspremie GVP voor rekening van de werkgever komt, terwijl de inkomensafhankelijke bijdrage ZVW door de gepensioneerden zelf wordt voldaan. Voor 65-plussers is het in de meeste gevallen lonend om buitengewone uitgaven op te voeren als aftrekpost. In de berekeningen is verondersteld dat van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt.

Tabel 4.2 Inkomenseffecten nieuwe zorgverzekering politie, 65-plussers

Bruto-inkomen per jaar	Alleenstaanden Gehuwden/samenwonenden	
	In euro per maand	
AOW + 5 000 euro aanvullend pensioen	- 27	- 75
AOW + 15 000 euro aanvullend pensioen	- 50	- 105
AOW + 18 137 euro aanvullend pensioen	- 43	
AOW + 18 138 euro aanvullend pensioen	18	
AOW + 22 000 euro aanvullend pensioen	17	- 127

Gehuwde 65-plussers met een aanvullend pensioen van 5 000 tot 22 000 euro aanvullend pensioen gaan er 75 tot 127 euro per maand op achteruit (zie tabel 4.2). Dit komt voor alle drie niveaus van het aanvullende pensioen overeen met een inkomensdaling van 4,9%.

Alleenstaande 65-plussers met 5 000 tot 15 000 gaan er respectievelijk 27 en 50 euro per maand op achteruit. Dit komt overeen met een inkomensdaling van 2,3% bij 5 000 euro aanvullend pensioen tot 2,8% bij 15 000 euro aanvullend pensioen. Het inkomenseffect van de invoering van de nieuwe zorgverzekering voor alleenstaande 65-plussers blijft negatief tot een aanvullend pensioen van 18 137 euro per jaar. Vanaf 18 138 euro aanvullend pensioen wordt het inkomenseffect positief, doordat er na de stelselherziening wel recht bestaat op de ouderenkorting en de alleenstaande ouderenkorting en voor de stelselherziening niet. Alleenstaande 65-plussers met 22 000 euro aanvullend pensioen gaan er 17 euro per maand op vooruit. Dit komt overeen met een inkomensverbetering van 0,8%. Zij komen weliswaar niet meer in aanmerking voor de ouderenkorting, maar nog wel voor de alleenstaande ouderenkorting. Bovendien hebben zij voordeel van het feit dat het maximum bijdrage-inkomen bij GVP veel hoger ligt dan bij ZVW.